

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jahodník obecný

VY_52_INOVACE_94

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Jahodník obecný – *Fragaria vesca* L.

Růžovité (Rosaceae)

Charakteristika – vytrvalá bylina 5 – 20 cm vysoká, se vzpřímeným stonkem, oddenkem a přízemní různíci listů.

Stonky – z úžlabí vyrůstají dlouze kořenující výběžky a přímé chlupaté stvoly, s koncovým vrcholíkatým květenstvím.

Listy jsou trojčetné, vespod leskle hedvábně chlupaté, s dlouhým chlupatým řapíkem, střední lístek vejčitý a kratičce řapíkatý, postranní šikmo vejčité a přisedlé, s hrubě pilovitým okrajem.

Květy mají na okraji kalichu 5 normálních kališních lístků a pod nimi ještě pět menších kopinatých lístků kališku. Korunní lístky jsou obvejčité a bílé. Květy mají více tyčinek i svrchních semeníků.

Plody jsou jahody (nepravé plody) tj. dužnaté souplodí drobných hnědých nažek na povrchu lysého, zvětšeného a zdužnatělého květního lůžka.

Výskyt na pasekách, ve světlých lesích, loukách, křovinatých stráních a sutích od nížin až po podhůří.

Pěstování – zčásti zdomácnělé v Euroasii a v řadě oblastí Star. i Nov. Světa

Rozšíření – roste v mírném pásu Euroasie, v řadě oblastí Star. a Nov. Světa, včetně některých souostroví a velkých ostrovů na jižní polokouli.

Účinné látky – třísloviny, flavony, izoflavony, flavonoly, silice a vitamín C.

Sběr – mladé listy a jahody.

Využití – při poruchách trávení, ledvinových kamenech, hemeroidech, výplachu ústní dutiny při paradentóze, zánětu sliznice střev, při rekonvalescenci, prevence při chřipce. V lidovém léčitelství se čerstvé plody doporučují proti skleróze, vysokému tlaku, ledvinových kamenech, dně, revma.

Poznámky – známá jako léčivá rostlina od středověku, mnohé léčivé účinky se uchovávají i v zavařeninách.

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

.....

2) Přiřaď a barevně propoj využití bylin - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

máta peprná	v medicíně a lidovém lékařství se využívá účinek silice a ostatních léčivých látek na uklidnění nervové soustavy, při vyčerpání, nespavosti, bolestech hlavy, bolestivé menstruaci
smetanka lékařská	využívá se např. při poruchách trávení, ledvinových kamenech, zánětu sliznice střev, jako prevence při chřipce, v lidovém léčitelství se čerstvé plody doporučují např. proti skleróze a vysokému tlaku
jahodník lékařský	při snižování vylučování potu, působí protizánětlivě, bakteriocidně a mírně močopudně, na obklady špatně hojících se ran, případně k utlumení tvorby mléka po odstavení dítěte
meduňka lékařská	v medicíně se používá jako součást čajů při nemocech trávicí soustavy, jater, žlučníku, ledvin, močových cest, cukrovce, avitaminóze
šalvěj lékařská	obsahuje 1-2% silice, využívá se jako mentol, má výrazně antiseptické účinky

3) Poznej (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

.....

.....

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

jahodník obecný

máta peprná

meduňka lékařská

2) Přiřaď a barevně propoj využití bylin - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu

máta peprná

v medicíně a lidovém lékařství se využívá účinek silice a ostatních léčivých látek na uklidnění nervové soustavy, při vyčerpání, nespavosti, bolestech hlavy, bolestivé menstruaci

smetanka lékařská

využívá se např. při poruchách trávení, ledvinových kamenech, zánětu sliznice střev, jako prevence při chřipce, v lidovém léčitelství se čerstvé plody doporučují např. proti skleróze a vysokému tlaku

jahodník lékařský

při snižování vylučování potu, působí protizánětlivě, bakteriocidně a mírně močopudně, na obklady špatně hojících se ran, případně k utlumení tvorby mléka po odstavení dítěte

meduňka lékařská

v medicíně se používá jako součást čajů při nemocech trávicí soustavy, jater, žlučníku, ledvin, močových cest, cukrovce, avitaminóze

šalvěj lékařská

obsahuje 1-2% silice, využívá se jako mentol, má výrazně antiseptické účinky

3) Poznej (vyžij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

máta peprná

jahodník obecný

Kontrolní otázky pro žáka: (jahodník lékařský)

1) Urči plod jahodníku obecného:

- a) souplodí peckoviček
- b) souplodí nažek (nepravý plod)
- c) bobule

2) Napiš nejčastější využití jahodníku obecného:

.....

3) Urči správnou odpověď:

Jahodník obecný se rozmnožuje šlahouny (dlouze kořenujícími výběžky)

ANO

NE

4) Vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

- a) jahodník je typickým keřem
- b) stvol jahodníku lékařského vyrůstá z oddenku a tvoří růžici přízemních listů

Kontrolní otázky pro žáka – odpovědi: (jahodník lékařský)

1) Urči plod jahodníku obecného:

a) souplodí peckoviček

b) souplodí nažek (nepravý plod)

c) bobule

2) Napiš nejčastější využití jahodníku obecného:

léčitelství

potravinářství

prevence – vitamíny

3) Urči správnou odpověď:

Jahodník obecný se rozmnožuje šlahouny (dlouze kořenujícími výběžky)

ANO

NE

4) Vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

a) jahodník je typickým keřem

b) stvol jahodníku lékařského vyrůstá z oddenku a tvoří růžici přízemních listů

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: Jahodník obecný

Zdroje: MACKŮ J., KREJČA J., ATLAS LIEČIVÝCH RASTÍN, Vydavatelství Slovenskej akademie vied v Bratislave, 1964
JIRÁSEK V., STARÝ F., SEVERA F., KAPESNÍ ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, SPN Praha, n.p., 1998
ERDELSKÁ O., ERDELSKÝ K., KVAČALA M., DUGAS D., KOMÁROVÁ Z., ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, Vydavatelství Příroda, s. r. o., Bratislava, 2008

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (v arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Stonek, listy, květy, plod, výskyt, pěstování, rozšíření, účinné látky, využití

Autor: ing. Eva Voborná
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 21.5. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika z přírodopisu

Tematický okruh: Léčivé rostliny

